

naše vezi

SEPTEMBER 2017 INTERNA IZDAJA, št. 72

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana

Poština plačana pri pošti 1102

ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE

*Kdor lepôt nevidnih ne zazna in tega niti ne poskuša,
ta je zagotovo slep, ker z njim ne sodeluje duša ...*

*Da, da, s koliko temë naš svet obdan je -
toda trda in najtrša tema je neznanje!*

Jelka Vuk Novakovič

naše vezi

VSEBINA 72. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 evropska invalidska kartica
- 5 aktivnosti društev civ
- 5 obletnica vrnitve primorske matični domovini
- 6 slovesnost na hudem polju

gradili so naša društva

- 8 zdravko zore

iz naših društev

- 9 poletje v društvu civs ljubljana
- 10 primorci na ogledu prestolnice
- 12 potep članov dvi notranjske
- 13 na izlet k reki nadiži
- 14 društva se družijo
- 14 utrinki s srečanja vojnih invalidov
- 15 slovenije v kopru
- 15 zdcivs čestita

v razmislek

- 15 nega zob brez strupov

šport

- 16 športne aktivnosti civilnih invalidov vojn
- 18 srečanje članov dvi maribor in njihovih prijateljev
- 19 prvenstvu zdvis v balinanju

Izdajanje glasila omogoča
Fundacija za financiranje
invalidskih in humanitarnih
organizacij Slovenije.

IZDAJATELJA:

Zveza društev vojn invalidov Slovenije in Zveza društev
civilnih invalidov vojn Slovenije

UREDNIŠTVO:

ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska 129, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/ 56 53 802, 01/ 56 53 803

GLAVNA UREDNICA:

Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:

Vladimir Pegan, Bojan Černjak, Janez Štrbenc,
Andreja Rožic

OBLIKOVANJE: Zavod Lupa design

TISK: ITAGRAF d.o.o.

Drage bralke in dragi bralci!

Beseda promet v nas vzbudi celo množico asociacij. Gneča, nesreča, kolona, zamašek, čakanje in ne nazadnje parkiranje. V večjih mestih je beseda parkiranje, v zadnjem času predvsem zaradi ekoloških naravnosti lokalnih politik, tudi beseda z negativno konotacijo. Mesta želijo avtomobile pregnati iz mestnih središč in njihove ožje okolice, zato mnoge ulice zapirajo za promet in radirajo parkirne prostore. S tem ni nič narobe. Vsi si želimo dihati čistejši zrak in se skozi mestna jedra slovenskih mest in mestec sprehoditi brez vdihavanja izpušnih plinov, brez odskakovanja zaradi hrupnih trobelj nestrpnih voznikov in strahu pred prečkanjem z ene strani na drugo stran ulice. Sama to močno podpiram. In nobenih težav nimam s parkiranjem na parkiriščih P+R (parkiraj in se pelji (z javnim prevozom)), nasprotno, ugotavljam, da tovrstni promet poteka veliko bolj gladko in da na svoj cilj prispem hitreje, kot pa, če bi v svoj čas prišel še mrzlično iskanje parkirnega mesta in plačevanje drage parkirnine. Moje izkušnje izhajajo iz prestolnice, kako pa je pri vas, pa veste predvsem vi sami. A vendarle, prav vsak zagotovo kdaj pa kdaj pride na obisk glavnega mesta – če ne zaradi prijetnih zadev, kot so obiski prijateljev in sorodnikov, gledaliških predstav in drugih dogodkov, pa žal tudi zaradi obiskov specialistov in terapevtov v ljubljanskem UKC-ju. Zato prometne razmere v Ljubljani večinoma poznate.

Iskanje parkirnega prostora pa vsaj v teoriji ne bi smelo biti nočna mora za invalide. Lokalne oblasti namreč večinoma poskrbijo za vsaj enega, ki je označen kot parkirno mesto za vozilo invalida. Označeni so torej pred javnimi zavodi in institucijami, pa tudi pred večjimi trgovskimi centri, ki želijo biti invalidom prijazni. Čeprav sem bila prepričana, da je brezobzirnežev, ki svoje vozilo (samo za pet minut, da nekam skočim!) pustijo na invalidu namenjenem mestu, vse manj in da smo se vozniki, ki nismo invalidi, večinoma že naučili, da ta parkirna mesta za nas ne obstajajo, pa zadnja raziskava fakultete za varnostne vede v Mariboru, tega žal ne kaže. Raziskava je namreč pokazala, da je bilo med tistimi, ki so parkirali na parkirnem prostoru za invalide kar 60 odstotkov tistih, ki te pravice niso imeli.

Raziskavo so izvedli na 18 območjih parkiranja v Ljubljani, sodelovali pa so 103 opazovalci in 5 nadzornikov, so na tiskovni konferenci o izsledkih raziskave povedali izvajalci. V času raziskave je bilo na prostorih za invalide parkiranih 608 vozil, od katerih jih 63 odstotkov ni imelo invalidskih kartic. Najpogostejše so na parkirišča za invalide parkirali, če ni bilo drugih prostih parkirnih prostorov, a kar 30 odstotkov je parkirišče za invalide zasedlo tudi takrat, ko bi lahko parkirali na drugem parkirnem prostoru. Kakšne izgovore so imeli brezobzirni vozniki iz raziskave, ne vem, gotovo pa kaj v slogu, »če pa je vse polno«, »saj bom takoj odpeljal«, »moj popravek je res nujen ...«.

Čeprav pristojni pravijo, da se stanje v prometu na splošno izboljšuje, pa sama menim, da je odstotek brezobzirnežev, ki parkirajo, kjer se pač da (tudi na pločnikih in kjerkoli lahko zrinejo svoj avtomobil), močno previsok. Zakaj parkirati na mestu, ki je jasno označeno kot parkirišče za invalide? Je razlog resnično neizobraženost, kot menijo raziskovalci in nerazumevanje, da morajo biti prostori za invalide večji in širši zaradi uporabe invalidskih vozičkov in bližje vhodom, da invalidu olajšajo dostop do javnih prostorov? Če nismo telesno ovirani, bi morali biti vsak toliko pošten, da invalidom, ki se vsakodnevno spopadajo z ovirami, ki jih drugi premagujemo brez težav, ne zasedamo vsaj parkirnih prostorov. Kot sem zapisala prej, parkirni prostori za invalide v zavesti neinvalidov, ne bi smeli obstajati. Bodimo solidarni in zaradi lastnega »komforta« ne otežujmo življenja tistim, ki invalidski parkirni prostor res potrebujejo.

Lepo jesen vam želim,

Aleksandra K. Kovač
Urednica Naših vezi

EVROPSKA KARTICA UGODNOSTI ZA INVALIDE

Spremembo Zakona o enakih možnostih za invalide (Ur. l. RS, št. 32/17) je začela veljati novela zakona, po kateri invalidi status invalida pri uveljavljanju komercialnih popustov izkazujejo z EU izkaznico ugodnosti za invalide. Popuste lahko uveljavijo na področju turizma, kulture, športa, prostega časa in na drugih področjih, ki priznavajo ugodnosti osebam na podlagi pridobljenega statusa invalida. Invalidska kartica ugodnosti velja tudi v drugih članicah Evropske unije. Kartica izdana v eni izmed članic Evropske unije, velja tudi v Republiki Sloveniji.

Na podlagi sprejetega zakona je ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti skupaj s partnerjem projekta Nacionalnim svetom invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) izvedla projekt EU kartica ugodnosti za invalide. Projekt se je začel že pred spremembo zakona o izenačevanju možnosti invalidov.

KJE LAHKO DOBIM KARTICO UGODNOSTI ZA INVALIDE?

Kartico ugodnosti za invalide bodo invalidi lahko prejeli na katerikoli od 58 upravnih enot v Sloveniji, na oddelku za invalide. Treba je le izpolniti vlogo. Pridobitev invalidske kartice je brezplačna, za izdajo pa invalid potrebuje fotografijo.

Vloga za EU kartico vsebuje: ime in priimek; EMŠO; naslov bivališča; navedbo invalidnosti; dokazila o invalidnosti, če odločbe ni izdal organ v Sloveniji (za vojne invalide pridobi dokazila o statusu invalida upravná enota); barvno fotografijo velikosti 21 mm x 28 mm (slika je manjša, kot za potni list); datum vložitve in podpis.

Kartico ugodnosti za invalide izdajatelj po ugodno rešeni vlogi pošlje vlagatelju na dom. Ob izgubi ali uničenju kartice upravičenec prejme novo invalidsko kartico ugodnosti. Invalidska kartica ugodnosti se šteje za izdano z vpisom v evidenco, ki se vodi pri upravnih enotah. Veljavnost invalidske kartice ugodnosti je deset let od njene izdaje.

V primeru zavrnitve vloge za izdajo invalidske kar-

tice ugodnosti in vpisa v evidenco invalidskih kartic ugodnosti upravná enota izda odločbo, zoper katero je dovoljena pritožba na ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo.

UPRAVIČENCI DO EU KARTICE UGODNOSTI ZA INVALIDE

Državljeni Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji ali tujci s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, in sicer:

- Invalidi I., II. in III. kategorije po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (vsi delovni invalidi – odločba ZPIZ).
- Priznana telesna okvara –
 - 90 % TO zaradi izgube vida,
 - 70 % TO zaradi izgube sluha,
 - najmanj 80 % TO, če se TO seštevajo in je najnižji odstotek za eno TO vsaj 70 % (odločba ZPIZ o telesni okvari).
- Invalid po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (odločba Zavoda RS za zaposlovanje).
- Priznan status invalidne osebe po Zakonu o usposabljanju in zaposlovanju invalidov (sklep ali odločba Zavoda RS za zaposlovanje).
- Status invalida po Zakonu o vojnih invalidih (odločba upravne enote).
- Pridobljen status po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (odločba centra za socialno delo ali redko ZPIZ).
- Razvrščeni po Zakonu o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju –
 - otroci z motnjami v duševnem razvoju,
 - gluhi otroci,
 - slepi otroci,
 - otroci z okvarami, deformacijami ali gibalnimi motnjami, ki se ne morejo izobraževati skupaj z drugimi otroci (odločba centra za socialno delo na podlagi mnenja komisije za razvrščanje).
- Usmerjeni po Zakonu o usmerjanju otrok s

posebnimi potrebami – enako kot prejšnja alineja (odločba Zavoda RS za šolstvo).

Gluhoslepi – 50 % okvara sluha po Fowlerju in 1., 2., 3., 4. ali 5. kategorija slepote in slabovidnosti (izvid zdravnika – enako kot za tehnične pripomočke).

Pridobljen status invalida po predpisih drugih držav članic EU.

ORGANIZACIJE IN PODJETJA, KI NUDIJO KOMERCIALNI POPUST

V projektu do zdaj sodeluje 175 organizacij, ki dejavnosti izvajajo na področju umetnosti in kulture, športa, izobraževanja, transporta ter turizma in na podlagi EU kartice ugodnosti za invalide nudijo invalidom različne popuste.

Nekaj organizacij, ki nudijo komercialne popuste, predvsem so to knjižnice, muzeji, galerije, gledališča, kulturni domovi, športni objekti in hotelske nastanitve naštevamo spodaj, druge pa najdete na spletni strani: <http://www.invalidska-kartica.si/>

ALPINUM HOTELI D. O. O. - HOTEL JEZERO****

Ribčev Laz 51, 4265 Bohinjsko jezero

Popust na individualno ceno namestitve za rezervacije sklenjene neposredno s hotelom – 10 %.

BALINARSKI KLUB LESCE

Vodnikova 2, Lesce 4248

- Brezplačna uporaba balinišča in rekvizitov,
- brezplačna uporaba pokritega in osvetljenega balinišča ter ostale infrastrukture,
- popust na vse brezalkoholne pijače – 5 %,
- brezplačno balinanje pod mentorstvom članov kluba.

CANKARJEVA KNJIŽNICA VRHNIKA

Tržaška cesta 32, 1360 Vrhnika

Brezplačna članarina.

FINŽGARJEVA ROJSTNA HIŠA

Doslovče 15, 4274 Žirovnica

Ogled rojstne hiše – 33 %.

FOTOGRAFSKI ATELJE KLARA

Trg celjskih knezov 5a, Celje

- Fotografiranje za dokumente – 20 %,
- urarske storitve (menjava baterij, menjava paščkov, popravilo starinskih ur) – 20 %.

FRANČIŠKANSKI SAMOSTAN KOSTANJEVICA V NOVI GORICI

Škrabčeva ulica 1, 5000 Nova Gorica

- Ogled grobnice Burbonov – 50 %,
- ogled knjižnice patra Stanislava Škrabca – 50 %.

GALERIJA MURSKA SOBOTA

Kocljeva 7, 9000 Murska Sobota

- Brezplačni ogledi razstav,
- brezplačne skupinske likovne delavnice,
- brezplačna vodstva po razstavah,
- Brezplačni pedagoški in andragoški programi in brezplačna predavanja.

HOTEL TABOR MARIBOR

Ulica Heroja Zidanjska 18, 2000 Maribor

Nočitev z zajtrkom – 10 %.

JAVNI ZAVOD ŠPORT LJUBLJANA

Celovška cesta 25, 1000 Ljubljana

- Tenis Tivoli, tenis Kodeljevo, namizni tenis Krim, namizni tenis Kodeljevo – 10 %,
- fitnes Tivoli, fitnes Vič – 10 %,
- kopališče Kodeljevo, letno kopališče Kolezija, zimsko kopališče Tivoli – 10 %,
- golf Stanežiče – 10 %,
- strelišče, kegljišče Ljubljana – 10 %,
- drsanje Tivoli, drsanje Zalog – 10 %,
- atletska dvorana Šiška – 10 %.

**Vladimir Pegan
Andreja Rožič**

AKTIVNOSTI DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN

OKTOBER – DECEMBER 2017

DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN PRIMORSKE

- Priprave na bližajoče se volitve predsednika in organov društva,
- načrt FIHO in zaključevanje postopkov vlog članov na razpise društva in ZDCIVS,
- udeležba naših članov na športnih igrah CIV v šahu
- društveno tekmovanje v balinanju
- organiziranje strokovne ekskurzije na Grad Snežnik, v sklopu katere bo v soorganizaciji z ZDCI-VS predavanje »Ne morem se izraziti II«,
- srečanje članov, predavanje in martinovanje
- izbor in uvajanje novega sodelavca zaposlenega preko javnih del.

DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN

SLOVENIJE LJUBLJANA

- Druženje članov na kostanjevem pikniku,
- predavanje v sodelovanju z ZDCIVS -

»Ne morem se izraziti II«, 25. oktobra 2017 na Gorjuši pri Domžalah,

- srečanje članov na martinovanju, predvideno 11. novembra 2017,
- Miklavžev koncert v decembru,
- družabno srečanje v decembru,
- solne terapije,
- kopanje v Snoviku ali drugih zdraviliščih v Sloveniji z voden vadbom,
- srečanja v skupinah za samopomoč,
- regijska srečanja,
- obiski članov, pogovori in spremljanje zdravstvenega stanja invalidov,
- gledališke predstave,
- občasni prevozi invalidov k zdravniku, v zdravilišča ipd.,
- redni treningi balinanja, kegljanja in streljanja,
- druženje članov v dnevnem centru.

Prijave zbiramo na tel. št. 01/52 11 088

70-LETNICA NASTANKA ZAHODNE SLOVENSKE MEJE IN VRNITVE PRIMORSKE K MATIČNI DOMOVINI

1 5. septembra praznujemo državni praznik, dan vrnitve Primorske k matični domovini. Praznik spominja na 15. september 1947, ko je bila uveljavljena Pariška mirovna pogodba, ki je takratni Jugoslaviji in s tem tudi Sloveniji dodelila velik del Primorske.

V počastitev 70. obletnice vrnitve Primorske k matični domovini je bila letošnja osrednja državna proslava v Novi Gorici, ki tudi letos praznuje 70-letnico nastanka.

TRI POGODBE, KI SO KROJILE ZGODOVINO PRIMORSKE

Po koncu prve svetovne vojne si je Kraljevina Italija z Rapalsko pogodbo novembra 1920 priključila ne samo narodnostno mešana, ampak tudi popolnoma slovenska ozemlja, celo tista, ki so bila zunaj območja Julijske krajine. Tam je na tretjini slovenskega

etničnega ozemlja leta 1921 živelo med 324 tisoč in 361 tisoč Slovencev. Meja med Kraljevino Italijo in Kraljevino SHS je bila postavljena po črti Peč-Tri-glav-Blegoš-Hotedrščica-Planina-Snežnik-Kvarner. Prepovedana je bila uporaba slovenskega jezika, petje slovenskih pesmi, branje slovenskih knjig. Pouk v šolah je bil samo v italijanskem jeziku, spreminjali pa so celo slovenske priimke v italijanske.

Po koncu 2. svetovne vojne se je med pogajanja o mirovni pogodbi z Italijo vnela razprava, kako naj bo znova razdeljeno to ozemlje. Mirovno pogodbo so države podpisale 10. februarja 1947 (v veljavo je stopila 15. 9. 1947) in po sklepih mirovne konference iz Pariza je takratni Jugoslaviji ob Primorski pripadla tudi Istra južno od Mirne, Reka, Zadar in otoki, medtem ko je Italija obdržala Kanalsko dolino, Rezijo, Beneško Slovenijo, Gorico in njeno okolico. S to

odločitvijo se je večina Primorcev, ki so pred tem več kot 20 let trpeli pod fašizmom in od septembra 1943 pod nacistično okupacijo, pridružila matičnemu narodu v okviru tedanje jugoslovanske federacije. Izven slovenskih meja je sicer ostalo še 140 tisoč Slovencev.

Na območju Trsta in v delu severne Istre je nastalo Svobodno tržaško območje (STO). Razdeljeno je bilo na cono A, ki je obsegala mesto Trst in občine Devin - Nabrežina, Zgonik, Repentabor, Dolina in Milje, ki je bila pod anglo-ameriško Zavezniško vojaško upravo, in cono B, ki je obsegala okraja Buje in Koper in je bila pod Vojaško upravo Jugoslovanske armade. Cona A je 5. oktobra 1954 z Londonskim sporazumom prešla pod Italijo, cona B pa pod Jugoslavijo.

Pariška mirovna pogodba je vsaj delno popravila krivico, storjeno slovenskemu ozemlju z Rapalsko pogodbo, vendar pa je preklala goriško območje, ki je bilo stoletja gospodarsko, politično in kulturno strjena enota.

Dokončno je bila meja med Italijo in Jugoslavijo potrjena z osimskim sporazumom, ki sta ga podpisa-

li Socialistična federativna republika Jugoslavija in Republika Italija, 10. novembra 1975 v italijanskem mestu Osimo in ga ratificirali leta 1977.

RAZSTAVA O NASTANKU ZAHODNE MEJE

Kako je nastala zahodna meja in kako je prišla Primorska nazaj v slovenske roke, pripoveduje razstava v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije, ki zaznamuje 70-letnico nastanka zahodne slovenske meje. Razstava, ki je na ogled do konca februarja prihodnje leto, se posveča orisu življenja na območju Julijske krajine pred nastankom meje leta 1947 in s spomini prebivalcev odstira kompleksne odnose v pokrajini v času zavezniške vojaške uprave.

Andreja Markovič

SPOMIN NA EDINSTVENOST PARTIZANSKE SANITETE JE TUDI SPOMIN NA V DANOST, SOLIDARNOST IN POŽRTVOVALNOST

Društvo vojnih invalidov Severne Primorske, Združenje borcev za vrednote NOB - Območni odbor Idrija Cerklje, Klub prijateljev partizanskih bolnišnic Pavla in Franja ter Planinsko društvo Idrija so v soboto, 26. avgusta 2017, organizirali že 34. Spominski pohod po poteh prenosa ranjencev iz Gorenjske in Primorske na Notranjsko, po delni trasi od Želina do Vojskega, sprejem pohodnikov na Vojskem in srečanje osebja ter ranjencev bolnišnic Pavla in Franja.

Na srečanju na Hudem polju so udeležence pozdravili Franc Anderlič, predsednik Društva vojnih invalidov Severne Primorske, Giovanni Picco, predsednik Zveze vojnih invalidov Furlanije Julijske Krajine in predsednik Zveze društev vojnih invalidov Janez Podržaj, ki je bil tudi slavnostni govornik srečanja.

ZDVIS je Gabrielu Kašči podelil posebno priznanje Zveze društev vojnih invalidov Slovenije.

Podržaj je izrazil zahvalo vsem udeležencem protifašističnega boja in poudaril, da moramo biti na to dejstvo ponosni kot narod in kot država. Izrazil je nezadovoljstvo nad današnjim dogajanjem, saj, kot je dejal »žal danes, 72 let po koncu druge svetovne vojne in porazu nacizma in fašizma, v naši državi dvigajo glas nasprotniki NOB in zagovorniki kolaboracije z okupatorji. Izraziti moram začudenje in nezadovoljstvo nad ravnanjem nekaterih, ki jih motijo nekdanji simboli upora proti okupatorju. Ob vsaki priliki zanikajo pomen NOB in njegove pridobitve. Mlado generacijo zastrupljajo s svojo mnogokrat sovražno ideologijo, politiko pa gradijo na osnovi razdvajanja slovenskega naroda.« Posebej je izpostavil pomen partizanske sanitete, ki je »svoje humanitarno delo opravljala v težkih razmerah, slabih pogojih, ki niso bili primerljivi tem, kakršne poznamo danes. Z veliko odgovornostjo je potekalo zdravljenje ranjenih in obolelih borcev. Pri zdravljenju, zlasti težkih ranjencev, ki je zahtevalo več časa, je bila dragocena pomoč zahodnih zaveznikov, ki so zagotovili zdravljenje v svojih vojaških bolnišnicah na jugu Italije. Po vzpostavitvi zračnega mosta med partizanskimi letališči v Sloveniji in zavezniškimi letališči v južni Italiji je bilo po tej poti od julija 1944 do konca aprila 1945 prepeljeno v južno Italijo skoraj 3.000 ranjencev, težkih invalidov in bolnih borcev, med njimi tudi večje število mater z otroki.«

Nagovor je sklenil s pozivom k ohranjanju spomina na vse sodelavce, ki so bili vključeni v te podvige: »Vse te uspešne Transporte ranjencev so omogočili dobra organizacija, domiselno speljane stalne kurirske poti in stroga konspiracija, ob visoki morali tistih, ki so prenašali in varovali ranjence. Vrednote, kot so solidarnost, požr-

Navzoče je nagovoril predsednik ZDVIS Janez Podržaj.

tvovalnost, nesebična pomoč in tovarštvo so bile vtakane v sistem partizanske sanitete. S tem so postale simbol skrbi za ranjene, obolele in oslABLJENE borce v partizanski vojski. To naj bi bilo sporočilo in opomin današnjemu času, ki se žal od teh vrednot vse bolj oddaljuje.«

Podržaj je v imenu ZDVIS podelil posebno priznanje Zveze društev vojnih invalidov Slovenije Gabrielu Kašči v zahvalo za njegovo predano delo pri negovanju tradicij partizanskega zdravstva in vrednot NOB na severnem Primorskem oziroma Slovenskem. Kot predsednik Kluba Prijateljev SVPB Pavla in Franja je zaslužen za vsakoletno srečanje osebja in ranjencev na Hudem polju v SVPB Pavla, prireditve ob SVPB Franja in je soorganizator spominske slovesnosti na Vojskem v spomin na prenos ranjencev iz Primorske in Gorenjske na Notranjsko. Program prireditve je prijetno zaokrožil Moški pevski zbor Šempeter, ki so se mu pri primorski himni Vstajenje Primorske pridružili tudi udeleženci.

Andreja Markovič

ČAS MLADOSTI OSTAJA MLAD

Prvi sneg. Snežinke, glej,
hitijo čipke tkati;
nekaj čutim izza zaves.
Vem, to je dotik preteklosti,
ki je sedanjost hkrati,
tista nema neminljiva vez.

S prvim snegom je bil tudi
davni dan zaznamovan
in z blago modrino njegovih oči.
Danes je ves živ, ko mislim nanj.
Na srce mi pa sneži – sneži – sneži ...

Jelka Vuk Novakovič

ZDRAVKO ZORE – POGUMEN IN SAMOZAVESTEN BOREC ZA PRAVICE CIVILNIH INVALIDOV VOJN

Na začetku septembra nas je pretresla vest, da se je nepričakovano za vedno poslovil dolgoletni član Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana in član upravnega odbora Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije Zdravko Zore. Imel je še veliko načrtov in pričakovali smo ga na sestanku uredniškega odbora za izdajo te številke Naših vezi. Žal je njegov stol ostal prazen. V času sestanka ga je družina, s prijatelji in znanci pospremila na zadnjo pot. Bil je aktiven tako na ravni Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije kot dolgoletni član upravnega odbora zveze, kot na Društvu civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, ki mu je v obdobju od leta 1998 do leta 2012 tudi predsedoval.

Leta 2010 se mu je zveza za njegove aktivnosti na področju dela in aktivnosti za civilne invalide vojn zahvalila s posebnim priznanjem.

Ljudje bi se morali znova naučiti, da so dobra beseda, zahvala in sprejemanje oz. dojemanje vsega dobrega, kar nekdo stori, vredni nekaj, če to človeku povemo, ko je še med nami. Zdravko je bil eden tistih, ki je to znal.

Vsem je težko najti besede ob dokončnem slovesu, pa vendar so se člani društva CIVS Ljubljana poslovili tako:

DRAGI PRIJATELJ ZDRAVKO.

Vsako slovo je težko. Najtežje pa je zadnje slovo. Zadržali smo korak, ustavili smo se na svoji življenjski poti, da se v miru in z velikim spoštovanjem poslovimo.

Z žalostjo v srcu smo prejeli vest, da se je za vedno ustavilo tvoje srce. S teboj smo izgubili dobrega prijatelja. Mi, ki smo te imeli radi, društvo pa je izgubilo člana in velikega borca za pravice civilnih invalidov vojn.

Tvoje življenje je zaznamovala brezkončna človeška norija, ki v uničenju sočloveka vidi svojo moč in napredek.

Tudi ti si delil usodo številnih mladih fantov, ki so v mladosti zaradi eksplozije vojaškega materiala postali civilni invalidi vojn.

Vendar ti invalidnost ni ustavila življenja. Z neuklonljivo voljo in trmo si stopal naprej in se s podporo staršev trudil, da si svojemu življenju dal smisel. Ustvaril si si družino in skrbel zanj, dosegel visoko stopnjo izobrazbe in na odgovornih mestih po svojih močeh prispeval k napredku družbe. Bil si član društva od leta 1979. Takoj ob vstopu si se aktivno vključil v različne društvene aktivnosti in organe društva. Bil si pogumen, samozavesten in aktiven član. Mnogo let si bil predsednik društva, član upravnega odbora, nadzornega odbora in komisije za statutarne pravna vprašanja.

Za to smo ti neizmerno hvaležni.

Za tvojo moralno pokončno držo in za trajen strokovni prispevek pri urejanju pravic civilnih invalidov vojn in organiziranosti društva, se ti z vsem spoštovanjem zahvaljujemo.

S svojim življenjem in velikim srcem si nam bil vzgled, zato boš večno živel med nami. Ure in ure smo skupaj načrtovali aktivnosti in se znali tudi povесeliti. Zdaj ob slovesu pa ostajamo brez besed. Prepričani pa smo, da si vedel, da smo ti bili hvaležni, ker si bil naš dober in hvaležen prijatelj in ti ni bilo nikoli odveč ponuditi tople roke.

Zdravko, hvala ti!

**Je čas, ki da,
in je čas, ki vzame,
pravijo, je čas, ki celi rane
in je čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine.**

Toplina spominov naj tolaži tvoje najbližje in prijatelje.

**Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana in
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije**

PESTRO POLETJE V DRUŠTVU CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE LJUBLJANA

Poletno sezono smo v DCIVS Ljubljana začeli s čudovitim izletom v Dolomite. Občudovali smo dolino Pusterio in si v Brunici ogledali etnološki muzej. Naša pot se je nadaljevala do Ortiseja, kjer smo občudovali umetnost izdelovanja lesenih lutk. Ko smo se vračali proti domu, pa smo si ogledali še sirarno Mondolatte. Izlet v tujino nam je dal novo energijo in ideje, kam vse bi se še lahko odpravili.

Poletje je čas, ko se radi družimo v naravi, zato smo se odpravili tudi na dva čudovita pohoda. Ogledali smo si planino Zajamniki in planino Kofce. Preživeli smo dva s soncem obsijana dneva na svežem gorskem zraku, ki nam bosta za vedno ostala v spominu. Na začetku avgusta smo se odpravili v naselje Raka, ki je del občine Krško. Raka je znana po domu cvička, v katerem je ambasada cvička, prva in edina v Sloveniji. To ambasado smo si seveda ogledali, in tam so nas prijetno pogostili. Ker je naselje majhno, smo se nekateri kar peš sprehodili do cerkve sv. Lovrenca, drugi, ki težje hodijo, pa so se tja odpeljali z društvenim kombijem. V cerkvi nam je župnik

povedal nekaj o zgodovini cerkve, ki nas je navdušila s svojo slikovitostjo.

Pravega poletja pa ni brez kopanja na morju, zato smo člane večkrat odpeljali na enodnevno kopanje v različne kraje na slovenski obali. Poleg kopanja so si člani z veseljem ogledali tudi naša obalna mesta z bogato zgodovino.

Prvi dan v septembru smo organizirali ribiški piknik. Letos smo za kraj piknika izbrali Rudniško jezero v Kočevju, a nam je na žalost zagodlo vreme, zato piknika nismo mogli imeti zunaj. Druženje smo predstavili v bližnjo gostilno, v popoldanskem času,

ko smo z veselo družbo priklicali sonce, pa smo se do jezera vseeno sprehodili. O Rudniškem jezeru in njegovem nastanku nam je več povedal domačin, naš član Emil Krese, za kar se mu zahvaljujemo. Prije-

tnega druženja se je udeležil tudi podžupan občine Kočevje Predrag Baković, ki je predstavil delo občine in novosti, ki jih uvajajo.

Tadeja Šmalc

OBISK LJUBLJANE IN LEPOTE CVETLIČNIH ARANŽMAJEV

Društvo civilnih invalidov vojn Primorske je konec junija za člane, njihove svojce in spremljevalce organiziralo strokovno ekskurzijo v Ljubljano. Resda naše glavno mesto vsi že poznamo, ampak ali poznamo tudi njegovo zgodovino in skrivne koticke?

Zelo lepo in nazorno so nam zgodovino mesta, in še posebej gradu kot glavnega stičišča v

starih časih, predstavili z animacijo Časovni stroj. Umetniki v kostumih so nam po raznih koticčkih gradu v kratkih skečih predstavili različna časovna obdobja v zgodovini gradu. Med drugimi zanimivostmi omenimo 71-metrski vodnjak, ohranjen stari stolp s prvotnim dostopom preko dviznega mostu, dobro ohranjene ječe in grbe vseh gospodarjev gradu na freskah.

Nekaj sodobnih arhitekturnih dodatkov pa naj bi po vodičkinih besedah kazalo, kaj smo še ohranjenemu zidovju dodali v vsakokratnih obnovah.

Na grad smo se seveda povzpeli s slavno tirno vzpenjačo, ki premaga višinsko razliko 70 m. Pohvaliti moramo Javni zavod Ljubljanski grad, katerega ustanoviteljica je MO Ljubljana. Celoten obisk gradu je namreč potekal brezhibno le z najavo obiska preko elektronske pošte ter krajšim telefonskim pogovorom. Kot organizatorji izleta pa smo prejeli kritiko, da bi bilo treba za obisk gradu nameniti več časa. Takoj po končanem ogledu nas je namreč že čakala ladjica in treba je bilo kar pohiteti.

Najbolj skrivne koticke mesta skriva reka Ljubljanica. Ogledali smo si jih z ladjice, ki nas je popeljala vse do Livade, kjer je ob bregu lepa restavracija, pluli smo mimo veslaških in kajak klubov, prelepih vrb žalujk, pa spet nazaj do zapornice pri slavni Povšetovi ter nazadnje do Šušarskega mosta, kjer ima ladjica privez. Zapornico so zgradili, da bi preprečili poplavljanja mestnega jedra. Ob visokih vodah jo zaprejo,

tako da je razlika v višini vode lahko tudi 3,5 metra. Ladja Ljubljana, s katero smo pluli, je bila pred šestimi leti izdelana na Bledu iz slovenskega lesa. Plovbo smo s petjem popestrili ljubitelji slovenske pesmi, za kar nas je kapitan nagradil s pijačo.

Neprecenljiva za obiskovalce mesta je skrb občine Ljubljana za javna stranišča, še posebej so poskrbeli za invalide, saj imajo vpeljan sistem Eurokey. To je ključ za javno stranišče, prilagojeno oviranim osebam, ki ga lahko invalidi uporabijo v vseh evropskih mestih, ki imajo ta sistem.

Iz ljubljanskega mestnega jedra smo se zapeljali na podeželje, na Gorjušo pri Domžalah. Prelepa vasica z ravnico in grički leži na zakraselem levem bregu rečice Rače, na začetku Moravske doline. Ponaša se z gradom Krumperk ter kar tremi jamami, v katerih so našli prazgodovinske ostanke. Žal smo imeli časa le še za obisk Jamarskega doma, kjer smo se okrepčali in poslušali predavanje.

Predavanje Cvetlični aranžmaji je pripravila naša članica Katarina Vuga, ki se že več let ljubiteljsko ukvarja s cvetlicami. Pokazala nam je svoje fotografije cvetličnih motivov ter najrazličnejših cvetličnih aranžmajev, ki jih je izdelala sama ali pa je s fotografskim objektivom ujela kak »aranžma«, ki ga je pripravila narava sama. Vse cvetlice, iz katerih so izdelani njeni aranžmaji, rastejo na prostem. S svojo predstavitev nam je predavateljica želela predati sporočilo, da je pri obdarovanju s cvetjem lahko v veliko zadoščenje, če cvetje aranžiraš sam. S tem v bistvu podariš nekakšen unikat z osebnim pridihom. Čeprav osvetlitev za predstavitev fotografij ni bila najbolj primerna, zaradi česar niso prišle do izraza cvetlice v vsej svoji barvitosti, smo bili poslušalci očarani nad prekrasnimi motivi in ponujeno zamislijo za obdaritve. Profesorici Vuga se iskreno zahvaljujemo za predstavitev in na fotografiji predstavljamo eno od njenih umetnin.

Dan je bil resda malce naporen, ampak vseeno smo se imeli lepo. Utrujeni smo se vsi srečno vrnili domov.

Iris Pahor

Fotografije: Katarina Vuga

CELODNEVNI POTEPI ČLANOV DVI NOTRANJSKE

Ne rahlo rosenje ne megla nam nista pokvarila jutranjega razpoloženja, ko smo se člani DVI Notranjske v začetku septembra odpravili na izlet. V avtobusu je sproščen klepet med udeleženci potihnil le, ko smo prisluhnili vodički in njenim slikovitim opisom krajev, mimo katerih nas je vodila pot. Malicali smo v Kranjski Gori, od tu pa nadaljevali pot mimo mejnega prehoda Rateče do Belopeških jezer. Pogled na bistre jezerske vode in mogočne vrhove Ponc in Mangarta, pa lepo urejene kolesarske in sprehajalne poti, nas ni pustil ravnodušnih. V takem okolju se človek zave mogočnosti narave in začuti potrebo po spoštljivem odnosu do vseh lepot, ki so nam dane.

Pot smo nadaljevali do Trbiža, kamor smo nekoč hodili po usnjene izdelke. Danes imamo pri nas vsega dovolj, zato smo na tržnici bolj gledali kot kupovali. Z vožnjo smo nadaljevali po Ziljski dolini, dokler nismo pred Beljakom naleteli na popolno cestno zaporo, kar nas je najprej močno vznejevoljilo. Da pa je v vsakem slabem še nekaj dobrega, se je izkazalo tudi tokrat. Cestne zapore so bile namreč zaradi motoristične parade, na kateri se vsako leto zbere več

kot 17 tisoč motoristov, med njimi več tisoč z motorji Harley-Davidson. V dobri uri smo si dodobra ogledali vso to jekleno lepoto, ki je »paradirala« mimo našega avtobusa, nato pa, takoj, ko je bilo mogoče, odbrzeli do gradu Landskron. Opic iz rodu makaki, ki prosto živijo na delu grajskega griča nismo videli, smo si pa ogledali ptice ujede, ki med predstavo prosto letajo po nebu, na koncu pa se vedno vrnejo k svojemu gospodarju. Še najbolj pa nas je očaral prelep razgled na dravsko dolino in Beljak, ki se je ponujal z grajske utrdbe. Mimo Osojskega jezera smo se pripeljali do Vrbskega jezera. Ob pogledu na širno vodo in številna plovila na njej dobi človek občutek, da je na morju. Na južnem bregu jezera leži polotok Maria Worth, kjer smo si ogledali znamenito gotsko cerkev Primoža in Felicijana.

In kot da ta dan še nismo videli dovolj, smo se odpravili še v Minimundus, kjer smo ob maketah številnih svetovnih znamenitostih doživeli svet v malem. Z vrnitvijo na slovensko stran in odlično večerjo v Žirovnici smo naš potep končali. Bili smo utrujeni, a zadovoljni, saj je bil za nami lep, zanimivosti poln dan.

Emilija Mrlak

VSE TEMÈ SO PREMAGLJIVE

Ko noč svoj črn pajčolan vsevprek prevleče,
svetlobo iščemo v plamenu sveče.

Včasih v duši je temno, srce tesnobno led oklepa;
raztali ga čudežna beseda – tista topla, lepa.

Kdaj pa kdaj mrak tlači voljo, mučiš se z zapleti,
ko jih rešiš, sončni žarek te obsveti.

Mrk, temačen ton nikakor ne osvaja –
željni smo topline v glasu in prijaznega smehljaja.

V zimskem času, ki je večji del mrakoben,
smo najraje tam, kjer plapola veseli ogenj.

Tudi svetlo Sonce greje
temne površine najmočnejše.

Se zgodi, da luč oči ugasne, pregori —
hudo je – temà – slike ni —

Ne predaš se tej usodi kruti
saj videti pomagajo ostali čuti.

Tudi šesti čut kdaj pripomore –
marsikdaj odstre zastore.

Spoznaš vso zlahtnost v črkah poezije,
v strunah razpoznaš izraze melodije.

Slišiš zven duha, srce spregleda –
VIDIŠ, če iskrena je beseda.

Zmaga nad temò uspehom pot odpira,
a z uspehi je premagana ovira.

Kdor lepót nevidnih ne zazna in tega
niti ne poskuša,
ta je zagotovo slep, ker z njim ne
sodeluje duša ...

Da, da, s koliko temè naš svet obdan je —
toda trda in najtrša tema je NEZNANJE!

Jelka Vuk Novakovič

DRUŽENJE ČLANOV DVI SEŽANA NA IZLETU

Vsako leto člani DVI Sežana organizirajo piknik v sežanski občini. Letos smo se odločili za malo bolj oddaljen kraj in smo 2. septembra šli na skrajni zahod naše domovine v okolico Nadiže.

Vremenska napoved ni obetala lepega vremena, ampak je napovedala plohe in nevihte. Ko smo se zbirali pri Razdrtem, in sicer udeleženci iz vseh treh območij, ki jih pokriva društvo: Sežane, Postojne in Ilirske Bistrice, nam je vreme takoj pokazalo, kaj zna. Cele tri minute je lilo, kot da se je odtrgal oblak. Potem pa je posijalo sonce, ki nas je spremljalo skoraj vso pot.

Z vožnjo po avtocesti smo bili hitro v Novi Gorici. Najprej pogled na prelep Solkanski most in že smo se peljali ob najlepši reki. Tako čudovite barve je lahko samo Soča. Pri Kobaridu smo si ogledali Napoleonov most in se peljali po lepi dolini k Nadiži. Pot nas je peljala najprej po poti k vasi Breginj, nato po ozki in vijugasti cesti do Nadiže. Čez oba mosta pri Kobaridu in na Nadiži so hodili Napoleonovi vojaki, ko so osvajali te kraje, zato imata ime

po osvajalcu Napoleonu.

Za kosilo se je dogovoril naš predsednik Ken in jedli smo najboljše soške postrvi, »kontinentalci« pa so se odločali kar za kalamare. Vreme ob Soči in Nadiži je pregovorno nestanovitno, tako da je petnajst minut padal dež. Padal je ravno pravi čas, ko smo varno pod streho uživali ob dobri hrani. Najbolj junaški smo se podali na brv čez Nadižo, nikogar pa ni zamikalo, da bi se kopal. Nadiža je sicer topla reka in kopanje v njej, seveda poleti, je pravi užitek.

Z nami so bili tudi štirje člani društva, ki so že, ali pa bodo v bližnji prihodnosti praznovali 90 let. Kako so še pokončni in polni življenja ter kakšnih stvari se še spominjajo! Srečko se je spominjal, kako je pomagal graditi Novo Gorico in koliko pohval in odlikovanj je prejel za to delo. Jože in Vlado sta obujala spomine na partizanske čase, Milovan pa nas je zabaval kot po navadi in skrbel, da smo bili še boljše volje.

Lenca Pangerc

DRUŽENJE VOJNIH INVALIDOV NA NOTRANJSKEM

Na povabilo DVI Notranjske so se člani DVI Zasavje udeležili tradicionalnega srečanja vojnih invalidov in drugih članov društev, ki je bilo 8. julija 2017 pri Lovskem domu v Zelšah pri Cerknici. Zasavsko društvo je organiziralo prevoz članov iz Trbovelj in Domžal. Navzoče je pozdravil predsednik DVI Notranjske Ferdinand Pišek in jim zaželel dobro počutje v naravnem in neokrnjenem okolju obdanem z gozdovi. Sledili so pozdravi in izročitev daril predsednika DVI Zasavje Zvoneta Tahiroviča in Jožeta Brodarja, dolgoletnega predsednika DVI Domžale.

Po končanem uradnem delu srečanja se je nadaljevalo prijateljsko druženje pri obloženih mizah z dobrotami, hladno pijačo, pogovori in navezovanjem novih stikov med člani društev.

Vsem skupaj naj ostanejo najlepši spomini na to srečanje. Posebna zahvala gre organizaciji, predsedniku notranjskega društva ter njegovi ekipi.

Jože Novak

UTRINKI S SREČANJA VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE V KOPRU

Po resnem delu še - kroštole, pršut in olivno olje - za pokušino.

Foto: ZDVIS

MOJCA JANEŽIČ IN EMI ZUPANC STA PRAZNOVALI 80-LETNICO

Mojca Janežič in Emi Zupanc sta soprogi dveh pionirjev boja za pravice civilnih invalidov vojn Slovenije, (žal že pokojnega) Pavla Janežiča in Jožeta Zupanca. V času najaktivnejšega boja civilnih invalidov vojn za priznanje pravic in boja za izenačitev pravic z vojaškimi voj-

nimi invalidi, sta svoje življenje in življenje njihovih takrat mladih družin podredili ciljem in aktivnostim svojih soprogov.

Torej gospa Mojca in gospa Emi, hvala za vajino srčnost in NA ZDRAVJE!

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije

naše vezi v razmislek

ZOBNA NEGA BREZ STRUPOV

Čeprav je v zadnjih letih na voljo vse več raziskav o škodljivih vplivih fluora, nas še vedno številni oglasi prepričujejo, da je za zdravje zob nujno potrebno pogosto in temeljito čiščenje zob ter ustne votline s pripravki, ki med drugim vsebujejo tudi fluor. Preden se znova odpravite po novo zobno pasto, preberite kakšne učinke ima v resnici fluor v zobnih pastah in kako vpliva na naše zdravje.

Dolgo je veljalo prepričanje, da je fluor rešitev za krepke zobe, zato so ga začeli dodajati v zobne paste in v nekaterih državah celo v pitno vodo. Fluoridi, ki tako pridejo v stik z zobom, bi naj res zavirali encime in s tem onemogočali razvoj ustnih bakterij. Res naj bi se tudi povezali s kalcijem ter na ta način krepili sklenino. Vendar pa je to le ena stran rešnice. Mnogi znanstveniki danes opozarjajo, da je korist fluora premajhna v primerjavi s tveganjem za naše zdravje.

Fluor je v naravni obliki sestavni del mineralov in je v sledih vsekakor pomembno mikrohranilo za človeka. Žal pa takšnega naravnega fluora, z izjemo certificirane naravne kozmetike, ne bomo našli v navadnih zobnih pastah. V njih so večinoma sporni fluoridi, ki niso produkt narave, ampak, kot pravi tudi Anton Komat, stranski produkt oz. tehnološka smet pri proizvodnji aluminija, pa tudi železa, cementa, fosfatov in jedrske industrije!

Mnoge raziskave opozarjajo, da takšni fluoridi (natrijev fluorid, fluorosilicijeva kislina ...) lahko močno škodijo našemu fizičnemu in mentalnemu zdravju: fluoridi naj bi uničevali encime, ter tako motili njihovo delovanje, že v koncentracijah fluorida 1ppm (en del na milijon), prihaja do poškodb obnovitvenih encimov DNA za 50 odstotkov, kar

lahko povzroča degeneracijo in staranje celice, fluoridi povzročajo veliko oblik raka in to hitreje kot katera koli druga kemikalija (uradna izjava vodilnega kemika Nacionalnega inštituta za rakava obolenja v ZDA Deana Burka), koncentracija fluorida v višini 1ppm (en del na milijon) povečuje rast tumorjev za 25 odstotkov, fluoridi so veliko bolj strupeni od svinca in le malo manj od arzenika, velika tuba zobne paste lahko vsebuje toliko fluora, da lahko ubije majhnega otroka, fluoridi uničujejo kolagen, ki je poenostavljeno povedano lepilo za naše telo.

Mogoče torej res omenjeni fluoridi, krepijo sklenino na površju zoba, a kaj nam to koristi, če bi zaradi tega lahko npr. zboleli za rakom? Poleg tega pa, saj nam že zdrava pamet govori, da nobena snov, naj bo še tako opevana, ki zastruplja in škoduje celemu organizmu, ne more biti koristna za naše zobe. Poleg tega pa že tisočletja stare tradicionalne medicine učijo, da je zdravje zob odraz našega celostnega zdravja. Torej zdrav način življenja - zdravi zobje. Če torej želite negovati zobe brez strupov, potem posezite raje po naravni negi za zobe in ustno votlino. Pri tem pa ne pozabite, da samo naravna nega ne bo dovolj, če ne boste upoštevali zdravega načina življenja in se kolikor je mogoče izogibali dejavnikom, ki uničujejo naše zobovje. Mednje seveda sodi nezdrav način prehranjevanja poln izdelkov iz bele moke, rafiniranega sladkorja, umetnih, obarvanih, gaziranih, sladkanih pijač s citronsko kislino, fosforno kislino ... in vse kar ruši naše zdravje in našim kostem in zobovju krade potrebne minerale, kot je npr. kalcij. Znano je namreč, da se z nezdravim načinom življenja v telesu ustvarja presežek strupnin in kislih presnovkov. Da pa bi telo lahko nevtraliziralo kisle presnovke mora iz telesnih zalog - to pa so

kosti in zobje, črpati kalcij, kar pa naše zobe nedvomno oslabi.

Kako pomemben je zdrav načina življenja za ohranjanje zdravih zob, je poudarjal že znani naturopat A. Vogel. Svoje trditve je rad podkrepil s primeri iz svojih popotovanj in prijateljevanj domorodci. Prvotna, domorodna ljudstva, pravi A. Vogel, ki živijo v naravnih razmerah in uživajo naravno hrano, imajo praviloma dobro - zdravo zobovje. Ko pa so se ta ljudstva začela prilagajati civiliziranemu načinu življenja in s tem tudi uživanju nezdrave hrane in ostalim razvadam, ki jih je prinesla civilizacija, se jim je tudi zdravje zob poslabšalo.

Vogel je za zdravje in čvrstost zob svetoval uživanje čim bolj naravne hrane, ki že sama po sebi vsebuje obilico naravnega fluora. Npr. z zaužitjem 100 g rib naše telo prejme od 200 do 1950 mg fluora, z zaužitjem 100 g krompirja 280 mg fluora, z zaužitjem 100 g jajc 120 mg fluora in z zaužitjem 100 g jabolk 68 mg fluora. Dober vir naravnega fluora so tudi alge. Poleg uživanja naravne hrane, pa je menil, da je treba uživati tudi takšno hrano, ki bo nudila »telovadbo zobovju«. Zgolj uživanje zdrave, a mehke hrane (juh, kašic ...) ne zagotavlja ustreznega grizenja in potrebnega pritiska, ki se ob tem ustvari. Pritisk ob grizenju namreč v zobu sproži dražljaj, ki se prek

živecev koreninske kože (ki odeva zobno korenino) prenaša na žile, ki se ob tem razširijo. Tako zob dobi več krvi in s tem tudi vitalnih snovi, potrebnih za rast in obnovo.

Za nego zob in ustne votline brez strupov (brez fluoridov) pa lahko posežete tudi po Voglovih zeliščnih zobnih pastah in ustni vodici ter razpršilu za usta. Npr. Dentaforce zobna krema, poleg drugih dobrodejnih zelišč in njihovih eteričnih olj (poprove mete, ratanije, spilantesa, rožmarina,...) vsebuje tudi tinkturo ameriškega slamnika, poznanega po protivnetnem učinku. Torej ne le, da boste zobe očistili brez strupov, kombinacija zelišč bo pripomogla tudi k celjenju morebitnih vnetij dlesni.

Dodatno podporo za razkuževanje ust, odpravljanje neprijetnega zadaha, krepitev občutljivih, krvavečih dlesni ... lahko najdete v Dentaforce ustni vodi. Moč delovanja in svežina, ki jo puščajo v ustih, se skriva v kombinaciji naslednjih zelišč: spilantes, ratanhi-ja, sladki janež, poprova meta, rdeči sandalovec, žajbelj, navadni bedrenec, navadni ženikelj, dišeči klinčevce, komifora, cejlonski cimetovec in zvezdasti janež.

Adriana Dolinar

Vir: <http://www.zazdravje.net/razkrivamo>

naše vezi šport

PREGLED ŠPORTNIH AKTIVNOSTI ZDCIVS

Člani ZDCIVS so zelo aktivni na vseh športnih srečanjih, ki jih organiziramo po programu zveze. Vsako od šestih društev organizira eno športno disciplino po predhodnem dogovoru na seji komisije za šport in šah zveze. Društvo civilnih invalidov vojn Dolenjske in Bele krajine

Novo mesto je 30. marca 2017 izvedlo športne igre v streljanju s serijsko zračno puško. Društvo civilnih invalidov vojn Primorske je 11. aprila 2017 izvedlo športne igre v kegljanju na avtomatskem kegljišču v Pivki. Prvo soboto v mesecu maju je zveza organizirala pohod ob žici v Ljubljani, 23. maja 2017 pa je

Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana izvedlo športne igre v balinanju dvojčk. Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Celje je 20. junija 2017 izvedlo športne igre v vrtnem kegljanju v domu starejših ob Savinji. Nazadnje pa je športno aktivnost organiziralo Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Gorenjske, in sicer športne igre v pikadu in hojo kot rekreativno dejavnost, 6. septembra 2017 pri gostišču Jamarski dom na Gorjuši.

Člani društev so zelo aktivni, le v balinanju je bila udeležba manjša, saj so se dogodka udeležila samo tri društva, samo štiri pa so tekmovala v kegljanju na avtomatskem kegljišču. Da pa je povprečna udeležba visoka, so poskrbeli člani, ki so se udeležili pohoda

ob žici, vrtnega kegljanja in hoje, saj je na vsakem od teh dogodkov sodelovalo več kot petdeset članov s spremljevalci.

Pred nami je še ena dejavnost v tem letu, to je srečanje šahistov, ki ga bo izvedlo Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor, septembra na Mariborskem Pohorju.

Vsem udeležencem športnih srečanj se zahvaljujem za trud in pogum ter jim še naprej želim veliko športnih uspehov. Društva pozivam, da svoje člane spodbujajo, obveščajo in jim omogočijo udeležbo na športnih srečanjih. Prav športne aktivnosti in rekreacija veliko pomenijo za naše zdravje.

Franc Ožir

SREČANJE ČLANOV DVI MARIBOR IN NJIHOVIH PRIJATELJEV

V DVI Maribor gojimo številne športne aktivnosti, katerih namen je ohranjati psihofizično zdravje naših članov. Zelo pomemben del programa pa je tudi druženje in sodelovanje, saj tako ohranjamo človeške vrednote, kot sta spoštovanje in nudenje pomoči. Sledimo pa tudi vrednotam ohranjanja spominov na pretekle dogodke in poskušamo pripraviti prireditve tako, da sovpadajo s kakšnim pomembnim dogodkom iz naše zgodovine.

V spomin na pekrske dogodke, ko je JLA z oklepniki skušala obkoluti in zavzeti učni center TO v Pekrah, kar je vodilo v desetdnevno vojno za samostojno Slovenijo, smo organizirali srečanje naših članov in tovarišev iz drugih društev vojnih invalidov. Ker pa smo po srcu vsi še mladi, smo tako zaznamovali tudi dan mladosti.

Tako smo 20. maja člani ribiške sekcije DVI Maribor priredili druženje naših članov in naših prijateljev, članov sosednjih DVI. Na povabilo so se z veseljem odzvali prijatelji iz DVI Kranj, DVI Zasavje, DVI Celje in DVI Ptuj. Strah pred slabim vremenom je pregnalo sončno sobotno jutro, ki je napovedovalo lep dan. Ribnik na Pragerskem, ki ga nam je za ta dan »posodila« lovska družina, je počival v spokojni tihoti, ki jo je motilo le čebljanje ptic in posamezni skoki rib iz vode, kar je kazalo na uspešen lov.

Pozdravil nas je upravitelj ribnikov Jože Emih, nato pa smo začeli z žrebom štartnih mest. Zbralo se nas je 37 članov društev vojnih invalidov, od tega 21 iz DVI Maribor. Res smo sprva načrtovali le druženje, ker pa smo pripravili za najboljše še simbolične nagrade, smo dogodek na koncu poimenovali mini tekma v lovu rib s plovcem. Odločni in složni, kot smo bili Slovenci leta 1991, v Pekrah, ko smo se postavili po robu tankom v boju za samostojno Slovenijo, smo se podali v boj z ribami. Tekma naj bi se končala ob 13. uri, vendar smo jo na željo udeleženc

cev podaljšali za eno uro, kar je povzročilo nemalo težav našemu ekonomu in glavnemu kuharju Alojzu Verdoniku, ki je kljub temu dobro poskrbel, da nihče od udeležencev ni bil lačen ali žejen. Spet pa so se, kot že tolikokrat doslej izkazale naše članice Kristina Perušek, Zofija Šoster, Slavica Mauko in Milka Martinovič in naša tajnica Marija s sladica-mi. Po koncu tekme smo s pomočjo naših članov Vojka in Bogdana opravili tehtanje ulova, kar je določilo zmagovalca. Toplo sonce, dobra hrana in veselo razpoloženje je ob ribnik prineslo veliko smeha in dobre volje. Dobre volje in okrepčani z dobro hrano smo razglasili tudi rezultate. Peto mesto je zasedel član DVI Celje Dušan Marčec, četrto mesto predsednik DVI Zasavje Zvone Tahirovič, tretje mesto član DVI Maribor Andrej Klančnik, drugo mesto član DVI MB Branko Krajnc in prvo mesto predsednik DVI Maribor Vasja Cimerman (komisija je preverila, da rib ni imel že prej privezanih).

Predsednik DVI Maribor se je udeležencem zahvalil za udeležbo, organizatorju pa za odlično organizacijo, ki je pokazala, da se lahko člani iz sosednjih DVI srečujemo tudi izven uradnih prireditev, ki jih organizira ZDVIS, seveda če je za to volja.

Popoldan se je kmalu prevesil v večer, ko smo ugotovili, da je lepega prehitro konec. V poznih popoldanskih urah smo se z našimi prijatelji razšli ob spoznanju, da je tako druženje zelo prijetno za dušo in telo in z obljubo, da tega ne bomo opustili. Kot sem že zapisal, takšno druženje pripomore tudi k ohranjanju človeških vrednot, kot so delavnost, prizadevnost, tovarištvo in pomoč, kar se je tukaj spet potrdilo, saj brez pomoči in sodelovanja vseh omenjenih druženja ne bi bilo.

Do naslednjega srečanja pa se poslavljam z ribiškim pozdravom 'dober prijem'.

Marjan Mauko

PRVENSTVO ZDVIS V BALINANJU

Vsoboto, 16. septembra 2017, je na balinišču Angel Besednjak v Mariboru potekalo prvenstvo Zveze društev vojnih invalidov v balinanju. Tokratno tekmovanje je uspešno izvedlo Društvo vojnih invalidov Maribor.

Udeležba je bila izjemna tako po številu vojnih invalidov kot po številu udeleženih ekip.

Prvo mesto je zasedel DVI Slovenske Istre Koper, drugi je bil DVI Gorenjske Kranj in tretji DVI Celje. Vsem udeležencem čestitamo!

Vladimir Pegan

Zmagovalci: (od leve proti desni) Ekipe DVI Celje (bronasta medalja), DVI Slovenske Istre, Koper (zlata medalja), DVI Gorenjske, Kranj (srebrna medalja).

ZBIRANJE GRADIVA O NASTANKU INVALIDNOSTI

Zveza društev vojnih invalidov Slovenije zbira gradivo in fotografski material, ki se nanašajo na nastanek invalidnosti vojnih invalidov (vojaški vojni invalidi iz NOB, vojaški vojni invalidi 91, vojaški mirnodobni invalidi), zdravljenje in rehabilitacijo. Zveza zbira tudi gradivo in fotografije o njihovem delovanju, kot je na primer delovanje vojske in mladih v udarniških akcijah pri gradnji infrastrukture nekdanje skupne države Jugoslavije).

Bralce Naših vezi pozivamo, da na ZDVIS, Hacquetova 4, Ljubljana ali na zdvis@siol.net pošljete gradiva in fotografije.

Zveza bo prejete materiale fotokopirala in vam gradivo ter fotografije vrnila.

Več informacij na 01 300-69-60 ali na e-pošto: zdvis@siol.net.

Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije pa zbira gradivo in fotografski material, ki se nanaša na nastanek invalidnosti civilnih invalidov vojn, zdravljenje in rehabilitacijo. Zveza zbira tudi gradivo in fotografije o njihovem delovanju, kot je na primer delovanje mladih v udarniških akcijah pri gradnji infrastrukture nekdanje skupne države Jugoslavije. Bralce Naših vezi pozivamo, da na ZDCIVS, Dunajska c. 129, Ljubljana ali na zdciv.slo@siol.net pošljete gradivo in fotografije.

Zveza bo prejete materiale fotokopirala in vam gradivo ter fotografije vrnila.

Več informacij na 01 56 53 803 ali na e-pošto: zdciv.slo@siol.net

NAGRADNA KRIŽANKA

AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	ARHITEK- TONSKO POUDAR- JEN VHOD V STAVBO	DELAVKA IN PRODA- JALKA V URARNI	DOBIČEK, PREMO- ŽENJE	IGRALKA KRAVANJA (ITA RINA)	NORAH JONES	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (RICHARD)	GESLO		NAŠA DENARNA ENOTA, €	GLAVNO MESTO GRČIJE	ŠIFRA, KODA	TANJA RIBIČ	ZNAK, KI OKLEPA BESEDO	VELIKA, NEVARNA SLABOST, NAPAKA
MEHKA IN SLADKA JED IZ PRAHU IN MLEKA							NAPRAVA ZA CEPITEV ATOMSKIH JEDER							
DELOVNI PRIPOMO- ČEK							AVTORICA ANGLEŠKA PISATE- LJICA CHRISTIE							
UPORABA					SKUPINA UCENCEV V ŠOLI RVAC, PRETEPAČ							LOJZE KRAJNCAN 2.NAJVEČ- JE MESTO V ITALIJI		
ŠTEVILO 3				REGIJA, OBMOČJE TISKANO DELO, EDICIJA							PRED- STOJNIK MERIJE ZLATO JABOLKO			
GLAGOL- SKI NAČIN, TVORNIK						ALENKA GOTAR			MOŠTVO, TIM					
						STOK, JAVSK			PTIČJA PERUT					
LILY ALLEN			JUTRANJI OBROK NAŠ IGRALEC (JURIJ)							ANGLEŠKI MATE- MATIK TURING				
POMOČ: GROT KEC MER VICEDOM	TROPSKI SADEŽ V OBLIKI HRUŠKE	POVZRO- ČITELJ ZDRAH NAMEST- NIK KNEZA								KAJENJE				
										KRONIKA, ANALI				
VIDNA SFERA TELESA V OKUL- TIZMU					UMETNA SNOV IZ VANILIJE ANGEL, ANGELČEK								RAZPRAVA	NAPRAVA, STROJ
NARAVNA ŽGANA PIJAČA IZ VINA							VZKLIK PRI BIKOBORBI				PESEM HVALNICA ZAVARO- VALNI ZA- STOPNIK			
							SKOPLJEN BIK						ELA PEROCI ANGLEŠKA PLOŠČIN- SKA MERA	
ŠIROKO ODPRTO MORJE						SUMA, SEŠTEVEK IGRALEC ŠERBED- ŽIJA								
IGRALNA KARTA, AS				LIJAK PRI MLINU					GNUS, STUD					
				ZORANA ZEMLJA					ORANŽADA					
ANA DOLINAR			MADRIDSKI NOGOMET- NI KLUB NELA ERŽIŠNIK				IZDELO- VALEC OPEKE BORIS KOBAL							
PREDSED- NIK ZDA TRUMP							BRINETKA, RJAVO- LASKA							
MANJŠE OMELO							SKOPLJE- NEC							

Rešitev križanke pošljite na: **ZDCIVS, Uredništvo Naših Vezi, Dunajska 129, 1000 Ljubljana.**

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Marija Gril Bevc**, Gubno 43, 3261 Lesično
- Vojko Perušek**, Kurirska pot 4, 2352 Selnica ob Dravi
- Janez Zorc**, Zagajškova 22, 4000 Kranj